GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UMEÅ UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

Karadja, Mary
Fulingens kärlekssaga
1899.

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET LUND

UNIVERSITETS-
BIBLIOTEKET
Lund

Vitt.
Sv.
(Br.)

Prinsessan Karadja

Fulingens Kärlekssaga

UNIVERSITETS
BIBLIOTEKET
LUND.

Stockholm
Aktiebolaget
Svanbäcks Förlag

Vitt
Br.

Karadja, Mary [Louise, född Schmidt]

FULINGENS KÄRLEKSSAGA

BERÄTTELSE
AF
PRINSESSAN
KARADJA

STOCKHOLM
AKTIEBOLAGET
SVANBÄCKS FÖRLAG.

STOCKHOLM
A.-B. SVANBÄCKS BOKTRYCKERI 1899.

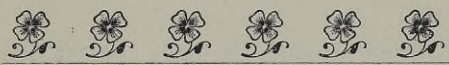

När »fulingens» förlofning eklaterades, väckte den rakt ingen sensation i staden. Herrarne smålogo, damerna fnissade och så enades alla om, att det var ett utmärkt lämpligt parti. Löjtnant Göran Ehrenpool var en ovanligt stilig karl... och »fulingens» pappa, generalkonsul Holm, var en mäkta rik man. Det passade ju bra! »Fulingen» var kär förstås... och fästmannen tog henne för pengarnes skull: — det kunde ju hvar menniska begripa... Man undrade bara om Frida kunde vara enfaldig nog att inbilla sig att han verkligen höll af henne?

Ja, så enfaldig var »fulingen».

Frida Holm var enda barnet och sin fars ögonsten. Han hade gjort allt för att skämma bort henne och totalt misslyckats. I hela Stockholms stad fanns ej en enklare och snällare flicka; hon var också allmänt omtyckt och fast hon ansågs vara ett af landets bästa partier föll det ingen af hennes flickbekanta in att afundas henne . . . stackars Frida var ju så ful! —

Ja — ful var hon — det var onekligt. Men hvad gjorde det, — alla människor höllo ju af henne ändå? — När Frida såg sig i spegeln, skrattade hon åt sin egen fulhet, så att de hvita tänderna lyste. Det gjorde hon då rätt i! Hennes leende var hennes enda skönhet: det fanns *sol* däri — sol, som lyste och värmde. —

Generalkonsuln hade varit enkling i femton år. Frida kunde knappast minnas sin mor. Dunkelt — liksom genom en dimma hägrade för henne moderns drag, men ljudet af hennes

stämma, det mindes hon ännu. Ibland när det var mörkt trodde hon sig förnimma en sakta hviskning: »Stackars min lilla fuling». Så brukade hennes mamma kalla henne och det lilla förklenande ordet blef hennes käraste smeknamn. Hon ville att hennes far och alla som höllo af henne skulle kalla henne — »fulingen». — Benämningen spred sig: snart kallades Frida Holm allmänt så.

... Och nu var hon förlofvad! —

Hon visste knappt själf hur det hade gått till: det var så underbart alltihop. — Hon kunde icke förstå att hon förtjänat så mycken lycka. Den kom så oväntad, så mycket större och rikare än hon drömt om — och just då hon nästan upphört att hoppas därpå.

Frida hade redan varit »ute» i societeten i tre år och tyckte inte alls att det var roligt. Hon hade aldrig fått »sitta» på någon bal äfven när det var ondt om kavaljerer och dussintals vackra, fattiga flickor fingo »klä vägg».

Men hon var alldeles icke smickrad af denna utmärkelse från herrarnes sida. Hon blygdes å deras vägnar. Frida hade ej lärt sig att se humorn i lifvets tragedi. När den ene efter den andre af hennes dansörer samvetsgrannt friade till henne, efter att »con amore» ha kurtiserat hennes vänninnor . . . ja — då tyckte fulingen rakt inte att det var lustigt. Hon tyckte det var riktigt otäckt.

Nu var hon redan 21 år och generalkonsuln, som en längre tid varit sjuklig, började sucka otåligt hvar gång som Frida afslog ett nytt anbud. Hvad väntade hon på . . .? På kärleken — förstås — och fulingens ansikte strålade.

Så reste de till Lysekil en sommar. Der träffade de löjtnant Göran Ehrenpool. Han hade blifvit presenterad för Frida vintern förut men aldrig tagit någon notis om henne. Fulingen tyckte bra om alla herrar som icke uppträdde som spekulanter . . . Med

dem blef hon snart god vän och kamrat. Det dröjde ej länge förrän Göran upptäckte att Frida var en ovanligt treflig flicka, — frisk, glad och hurtig.

Skulle han . . .? Nej! Hon var för ful.

Han förmådde icke . . . –

En gifmild försyn hade bland andra rika håfvor förlänat Ehrenpool ett utbildat skönhetssinne. Frida rent af upprörde Görans estetiska begrepp och tanken att dagligen ha henne till visà-vis fyllde honom med oöfvervinnelig motvilja.

Någon finansiell nödvändighet till ett så förtvifladt steg som ett äktenskap med fulingen — fanns det värkligen icke. Han hade inte ätit upp hela sitt möderne ännu! Senare kanske, — om icke något mer förmånligt parti erbjöde sig . . . Ja — Göran kunde ju alltid fundera på saken. Det skadade inte . . . Frida kunde under tiden placeras på reserven. Gubben Holm var tät och Frida var enda bar-

net. Hur mycket trodde man att hon kunde få? En half million — minst! — Så! Det var katten! — Då vore det dock skäl att försöka . . . Hvarför inte — après tout? »Skönhet förgår — pängar består». — Göran var säker om att få skrattarne på sin sida. Det var hufvudsaken! Som alla herrar hade han en fasa för att bli ridikyl. Han ärnade naturligtvis ej, à la Don Quixote, uppträda till fulhetens försvar och värna sin fästmö för kamraternas drift. Tvärtom — om han själ gaf dem godt exempel och prisgaf henne till allmänt åtlöje, då kunde han ju säkert påräkna sina bekantas gillande bifall.

Det fanns äfven en annan omständighet till fulingens favör. Hon hade gett korgen åt två af hans bästa vänner. Det kittlade hans fåfänga att *han* — Ehrenpool — skulle segra där kamraterna lidit nederlag, ty att *han* skulle lyckas — fast *de* misslyckats — se, det betviflade aldrig Göran. Han egde den borne segrarens lugna själf-

medvetande, som aldrig förlamas af tvifvel eller hämmas af tvekan.

Han kom — såg — och kunde alltid hafva segrat . . . ifall han velat. Men det nedlät han sig vanligen icke till. Den nye Cesar försmådde att taga i besittning flertalet af sina kvinnliga eröfringar. Att ständigt segra blir ju banalt i längden — och ganska ansträngande dessutom . . . A quoi bon? — Alla kvinnor äro hvarandra lika när de betraktas i fågelperspektiv — så som Göran beskådade mänskligheten. Idel försmådda segrar krönte Görans panna. Han var en negativ Don Juan. Han sparade på sin dyrbara fysik af aktning för denna skapelsens krona.

Men nu var stunden inne att i klingande mynt omsätta så mycken kondenserad tjuskraft. Göran kände sig manad att taga fulingens femhundra tusen i besittning.

Han grep verket an med lugn maëstria.

Göran använde aldrig något bestämdt formulär när han gjorde kärleksförklaringar. Med aldrig svikande improvisationsförmåga varierade han ritualet allt efter det utkorade föremålets beskaffenhet. Hemligheten till alla hans framgångar låg i hans fina uppfattning när det gällde valet af den roll som bäst skulle behaga hans motspelerska. Då lefde han sig helt in i situationen och uttryckte beundransvärdt alla de ömma känslor, som han aldrig erfor. Han talade ej mycket — men han teg med virtuositet. Tystnad! Det är kärlekens summa summarum.

Nu skulle fulingen vinnas! Hans företrädare hade öfverhopat Frida med groft smicker och platta artigheter. Hvilket misstag! En ful flicka nappar icke på en så grof krok: — självbevarelsedriften har gjort henne misstänksam. I dylika fall måste man först och främst väcka förtroende. Börja pianissimo och löpa skalan uppåt: — förtroende — tacksamhet —

beundran — kärlek. Så går det till! Så vinnes en fuling.

Redan efter första rekognoseringen insåg Göran att Fridas hjärta ej kunde tas med storm. Han finge underkasta sig besväret af en långsam belägring.

Han tog samvetsgrannt itu med saken.

Han var vänlig och uppmärksam, finkänslig och broderligt beskyddande. Han var den förstående vän som fulingen dunkelt drömt om. Han gaf henne tusen små rörande bevis på aktningsfull tillgifvenhet. Hans ömhet var så sval att den aldrig upphörde att vara helt trovärdig. Han gaf henne sitt hjärtas finaste doft och begärde intet — absolut intet i utbyte. Frida behöfde ej vara orolig: *där fanns ingen krok!* Nej! Det fanns det inte! Det var helt och hållet onödigt! Med sin talang skulle Göran kunnat hypnotisera en mört att hoppa direkt i stekpannan. Det var hans specialitet att meta utan krok — den kastades först ut då fångsten anhöll att bli upphalad.

Det skulle nog snart inträffa . . .

Fulingen var tjusad . . . fulingen var rörd . . . Se här — en man sådan hon drömt sig! Hvad han var stor! Hvad han var ädel! Hvad han var olik alla de andra! Han fordrade ingen likvid för sitt hjärta! Han gaf henne litet ömhet gratis . . .

Se! Han höll henne kär! Ack! Det var hon viss på! På andras ord hade hon tviflat — på hans tystnad trodde hon . . . Han — den oförliknelige — han hade förstått att tränga genom det oansenliga skalet och sätta värde på den sunda kärnan.

Fast hon var ful, visste Frida sig vara värd en god mans bästa känslor.

Hon — fulingen — var älskad . . . Hennes själ tinade upp och fylldes till brädden af tacksam tillbedjan. Ack! Hvad hon gjort rätt i att vänta!

Att vänta? — Ja — hon fick vänta! Göran friade icke! Hvad bättre bevis kunde han lämna på sin ädla oegennytta? — Han var fattig och hon var

rik . . . Trodde hon att han tänkte tigga om lifvets lycka? Nej! Den finge hon bjuda honom på knä.

Stackars fulingen hade nappat . . . hon våndades desperat på kroken. Ack! Om blott han ville hala henne in snart . . .

Men Göran bidde sin tid . . .

Det var ingen brådska. Ju längre hon finge vänta, desto spakare skulle hon bli. Han höll henne andlös i afvaktan på det kvalfullt åtrådda ordet . . . Han lät henne gunga bräde upp och ner mellan hopp och förtviflan. Han var öm då hon förtviflade . . . kylig då hon hoppades . . . Till sist fanns det ej en sträng i hennes själ som han ej behärskade — hon var som ett viljelöst rö i hans hand.

Nu var stunden inne.

Likt den troende som i andaktsfull sällhet undfår hostian, så mottog Frida i bäfvande stillhet det heliga löftet om evig kärlek och tro från Görans läppar . . .

Så lycklig som hon hade helt säkert aldrig ett lefvande väsen varit.

Kanske? Hvem vet!

Lyckan består ej i att få mycket, utan i att uppskatta det lilla man undfått.

Frida uppskattade icke. Hon öfverskattade: Maximum af lycka!

Och Göran?

Göran snodde sina mustascher och såg ganska belåten ut.

— — — — — — — — — — —

De voro förlofvade. De tu skulle blifva ett. Vänner och bekanta gratulerade.

— — — — — — — — — — —

Veckorna gingo. — — — — —

Då inträffade något underbart — något rent af häpnadsväckande — något som fyllde Göran med blygsel, ehuru till all lycka ingen skulle kunnat ana ett sådant mirakel . . .

Jo — så småningom — började Göran hålla af Frida! — Det tjänade ingenting till att förneka det: Göran

började hålla af Frida riktigt mycket — betydligt mer än hvad som behöfdes för äktenskaps ingående. —

Det var rent otroligt!

Ett ofrivilligt slöseri af onödiga känslor!

Göran begrep själf inte hur det gått till; men ett var visst: Frida var en förunderligt rar tös. Märkvärdigt nog hade han vant sig vid hennes utseende. Ibland glömde han bort att hon var ful: ja, han tyckte hon var riktigt söt när hon skrattade. Det gjorde hon då jämt för resten. Det klingade friskt som en lärkas jubel. Göran kunde inte låta bli att skratta med ibland. Han hade aldrig tråkigt i hennes sällskap. Till och med hennes tillbedjande kärlek tröttade honom icke, så som han hade väntat. Den bevisade ju alltid att Frida hade god smak . . . Ja — i sitt ädelmod underlät han alldeles att göra narr af fulingens ömhet fast den *var* löjlig i sin rörande naivitet. Stundom kände

han sig nästan tacksam för den! Hans Frida var glad — och hans Frida var god... han hade haft en förunderlig tur. Hon skulle bli den präktigaste hustru i kristenheten. Ibland när de voro skilda åt, kunde han ej till sin häpnad låta bli att riktigt längta efter henne. — *Han* — Göran — längtade efter fulingen! — Kan man tänka sig något lustigare! —

Skämt åsido! Hon var en bra flicka! Görans själ fylldes af goda föresatser: — han beslöt att alltid vara vänlig mot henne... till och med — när de blefvo gifta. Han skulle finkänsligt omordna så att hon aldrig finge kunskap om att han var henne otrogen. Hvarför pina henne i onödan... stackars flicka! Göran kände sig böjd för att gå så långt i personliga uppoffringar som att försaka nöjet att göra sin hustru svartsjuk.

Efter tio veckors förlofning hade Göran gjort sådana framsteg i mildhet, godhet m. fl. kristliga dygder att

det dagliga besöket hos fulingen blifvit honom en kär vana i stället för en ledsam nödvändighet.

Då dog konsul Holm helt oväntadt.

När Göran såg sin lilla fästmö nedböjd af sorg fylldes hans hjärta af medlidande och han hviskade i hennes öra vackra, manliga ord af kärleksfull sympati. Hans lilla flicka fick inte gråta . . . Hon hade ju honom kvar. Han skulle ära, älska och beskydda henne. Han skulle arbeta för henne . . . (det behöfdes nu visserligen inte eftersom Fridas halfva million räckte till för det dagliga brödet, — men det lät så vackert och tilltalande . . .!) Ja det fanns intet offer, som ej Göran var redo till, för sin rara Fridas skull . . .

Fulingen smålog fast ögonen stodo fulla af tårar. Han hade rätt! Hon borde ej sörja så mycket.

Försynen hade varit så full af nåd mot henne. Hon var välsignad — hon bland alla kvinnor — hon, den vanlottade, som blifvit kärlek beskärd . . .

Smärtans udd var bruten, tack vare honom, den älskade. Frida grät stilla vid faderns bår . . . Men det var af vemodsfull fröjd, ej af tröstlös saknad. Hon sörjde som de lyckliga sörja — när de förlorat något — men dock äga allt kvar. Det var en sorg i rosenrödt.

— — — — — — — — — — —

Så blef det bouppteckning.

Det befanns att gubben Holm lefvat öfver sina tillgångar. Fridas halfva million krympte ihop till futtiga två hundra tusen.

Vid denna oväntade upptyckt fylldes Görans själ af raseri. Han hade blifvit skamligt bedragen! Det var ju visserligen icke Fridas fel att fadern var mindre rik än hvad som allmänt troddes, — men indirekt var det dock hennes skuld alltihop. Hvarför gaf hon honom icke korgen, när han friade? Kamraterna hade då haft en förbannad tur! De sluppo helskinnade undan . . .

Jo, — det här var minsann en skön affär! Här hade han gått och förlorat en hel sommar med att kurtisera fulingen. Han hade gjort sig en otrolig möda för att vinna henne, bit för bit... Besvär, utgifter och försmädlighet, — det var all den agrement som han haft af sin förlofning. Och nu skulle han bestjälas på den rättmätiga ersättningen för all sin möda? Nej, pass!

— — — — — — — — — — —

Vik hädan — o — kristliga dygder! Mildhet — godhet — och öfverseende! Göran tänker inte praktisera Eder vidare.

— — — — — — — — — — —

Nej! Hvad han behöfde nu, — det var kallblodighet. Han satte sig ned och funderade. Hur skulle han bära sig åt?

Han kunde inte bryta förlofningen, nu strax efter faderns död. Det skulle se illa ut. Folk skulle kanske tycka att det vore hjärtlöst. Han kunde ej

handla så. Bara tanken på en sådan låghet upprörde hans finkänsliga natur. Han var en hederlig karl! Det skulle han visa nu! — Han skulle visst inte slå upp . . . Nej, då! — Han skulle tvinga Frida att göra det.

Eureka!

Göran drog en suck af lättnad. På det viset skulle han honorabelt kunna dra sitt finger ur spelet! Hufvudsaken för honom i alla lifvets skiften var att städse lyckas sauvera oskadt sitt eget dyrbara skinn. — Kunde detta ske utan att han nödgades lämna sina kära i sticket, så var det bra. Men befann han sig i det smärtsamma läget att nödgas välja mellan sig själf och nästan — då tvekade aldrig Göran hvem som borde offras. Han hade något sväfvande begrepp om hvad han var skyldig andra — men hvad han var skyldig sig själf — *det* hade han alltid utomordentligt klart för sig.

Tragiska konflikt af stridiga plikter! Hvad du gör lifvet tungt att bära!

Med djup grämelse insåg Göran, att det var hans sorgliga plikt mot sig själf att ej ingå äktenskap med fulingen, — nu då hon upphört att vara ett första klassens parti. Han hade för mycken aktning för sin egen person för att kunna pruta på den summa som han ansåg sig böra betinga.

Göran suckade tungt. Det var riktigt synd om honom! — Kan man tänka sig en infamare otur än att tvingas bryta förbindelsen — just nu, när han vant sig vid Frida — och lärt sig hålla af henne! Se — det var det värsta af alltihop. Frida var honom kär. Han skulle komma att sakna henne alldeles ofantligt. Det hade han klart för sig.

Hvilken fatal situation! —

Görans panna lade sig i djupa veck. Sedan den första vreden lagt sig, togo hans goda känslor öfverhanden. Stackars lilla Frida. Det var synd om henne med! Hur skulle hon kunna lefva nu utan honom? Hon var ju så

helt hans . . . Det blefve svårt för henne att slå upp . . . Hur skulle han väl lyckas förmå henne till det? Det vore bäst att långsamt afvänja fulingen. Han hade ej hjärta att kasta henne öfver bord — ett — tu — tre. — Hvar dag finge han slita en ny tråd af de tusen länkar som bundo hop deras två lif! Det blefve nödvändigt att så småningom visa sig alltmer hård och kallsinnig ända till dess att hon i förtviflan erbjöd honom friheten tillbaka.

Roligt var det inte. Det ska' Gud veta! — Aldrig förr hade han kännt så mycken ömhet för Frida. Det riktigt grämde honom i sitt hjärtas godhet att nödgas tillfoga henne så mycken sorg.

Men det kunde nu tyvärr icke hjälpas! —

Det var otänkbart att *han* — en af Stockholms elegantaste kavaljerer, skulle gå och gifta sig af kärlek till en fattig och ful flicka. Nej — tack! Det vore ju groteskt! Ja, rent af opassande! —

Han skulle ju hölja sig med evärdeligt åtlöje, om han erkände att han höll af ett sådant åbäke som Frida. O! Hvad kamraterna på messen skulle flina åt honom . . . Att själf göra narr af sin brud — det kunde ju en öfverlägsen natur som han tillåta sig! Det var ju ingenting skamligt i det! Men att erkänna att han funnit denna fula flicka värd den ömhet, han mot sin vilja hyste för henne, — se — det skulle ha kommit Göran att förgås af blygsel.

För sin egen del brydde han sig egentligen ganska litet om pängar, — men han älskade den nimbus af makt som en stor förmögenhet skänker. Han skulle önskat sig ega millioner . . . ej för att använda dem till ehvad det vara må, — utan blott och bart för den personliga tillfredsställelsen att *kunna* ifall han så *ville*, förmå köpa alla de tusen saker som han på intet vis åtrådde. Att kunna göra allt hvad man vill — det är stort! Att icke

värdigas göra något af allt det oändliga man förmår — det är större — tyckte Göran.

»Att förmå allt — och försmå allt». — Se, det är att vara riktigt grundligt öfverlägsen . . .

Dertill var Göran född och kommen i världen. Noblesse oblige! Han behöfde en half million till piedestal för att sticka upp öfver mängden. Göran förstod att det skulle gå knaggligt att se öfverlägsen ut på tiotusen om året.

Nej — nu fick han inte sitta där overksam längre och filosofera. Nu gällde det att handla. Bröllopet var bestämdt till första veckan i januari. Det måste uppskjutas . . . uppskjutas på obestämd tid. Det var alldeles nödvändigt. Om han blott lyckades vinna andrum, skulle han nog längre fram komma i tillfälle att halka ur förbindelsen.

Hvar dag kl. 3 brukade han hämta Frida. Arm i arm flanerade de gata

upp och gata ner. Det var så roligt att gå i bodarne, tyckte fulingen. De hade redan köpt en hel del saker till boet.

Göran skrattade bittert . . .

De der promenaderna kunde inställas nu! Helt plötsligt kände han sig generad af att visa sig med fulingen på gatan. Han skulle då — min själ — inte gå och valla henne längre!

Han skickade upp sin kalfaktor med bud att han fått förhinder. Frida skulle ej häller vänta honom till middagen.

Dagen därpå kom han ej häller . . . men brydde sig ej om att skicka återbud. Oartighet i crescendo! — så lydde programmet.

Tredje dagen var Frida utom sig af ångest. Hvad hade händt? Var han sjuk? Hade hon ovetande förtörnat honom? Hvarför kom han inte?

Jo — bevars! Han tittade upp en stund på kvällen — älskvärd och ogenerad. Så? Hade Frida väntat ho-

nom! Det var märkvärdigt! — Hon kunde väl inte ha pretention på att han skulle vara där hela dagarne häller! —

Frida rodnade så att hon fick tårar i ögonen. Nej — visst inte! Han var naturligtvis fri att komma när han ville... Hon trodde bara...

... Nej! Nej!... Det var onödigt att diskutera vidare om den saken. För framtiden borde hon aldrig vänta honom, när han inte var där precis tre.

Så kysste han Frida — och gick. Han hade så brådtom...

Hon stod vid fönstret och stirrade ut efter honom, långt efter det han redan försvunnit ur sikte. Hon kände sig så ohyggligt beklämd den kvällen... Det var som om hon förnummit en aning om kommande smärta. Hvarför? Det fanns ju ingen anledning därtill. Göran visste ju bäst hvad som var rätt. Det var kanske inte passande att han var jämt där, — nu sedan hennes pappa var död?

Men ändå . . . ändå? . . . Det var något i hans blick — något kallt och främmande, som hon aldrig förut varsnat, något obestämbart, som isade henne ända in i själen. Det var rent af ofattligt . . . Hon hade ej sett honom på tre hela evighetslånga dagar — — och återseendets korta timme hade varit smärtsammare än skilsmässan? Hvarför? Hvarför? Nej — hon ville ej grubbla mera. — Hon ville drifva bort misstrogna tankars objudna skara. Hon ville hoppas — älska — och tro . . . då blefve nog allt bra till sist.

Hon satte sig vid divansbordet och började sy. Utstyrseln var i det närmaste färdig, med det var dock bäst att skynda sig. Det var ju bara elfva veckor qvar till bröllopet. Elfva veckor! Sedan skulle de bo tillsammans lifvet ut . . . de två skulle gråna vid samma lampa. — Frida smålog stilla: hon var då en liten toka, som grämde sig för rakt ingenting! — Hon hade så mycket att tacka Gud för. —

Numera hade Göran aldrig tid att följa med Frida i bodarne. Men hvar gång som han kom på visit, kom hon strålande fram med en trafve paket. Hvad hade hon köpt nu igen? Saker till det nya hemmet, förstås. Åh! Sådana förtjusande saker — och så billigt sedan! Nu skulle han få se! — Och så packade fulingen upp — duktyg och servetter, handdukar och örngott i oändlighet, — alla dessa snöhvita skatter, som fylla med förtjusning en liten omtänksam husmors hjärta. Själf skulle hon märka alltihop. Det var så förfärligt roligt. Hon funderade ihop de underbaraste monogram där de tre älskade bokstäfverna — G. F. E. — slingrade sig i hvarandra. När Göran såg henne sitta vid kvällslampan och sy för brinnande lifvet, — sy initialerna till detta namn, som han var besluten att hon aldrig skulle bära, — då syntes det honom, som satt hon och smidde bojor. Han hade lust att

rycka arbetet ur hennes händer och skrika — »håll upp!» —

Men han teg.

Det vore ju brutalt att så där i ett slag krossa alla ljusa luftslott hon timrade ihop. Han ville hällre underminera marken tills allt rasade af sig själf . . . »Patience — passe science».

Någon egentlig brådska var det då ej. De voro nu i november. Om han blott blefve henne kvitt före julen hade han ju hela vintersäsongen på sig för att se sig om efter ett honom värdigt parti.

En vacker dag blef det tal om lysning. Då befanns det att Görans papper ej voro riktigt klara. Det komme nog att dra ut på tiden innan de blefvo i ordning. Det var en hel del formaliteter som skulle uppfyllas. Vigseln finge naturligtvis uppskjutas till våren . . .

»Till våren! — —» Fridas ögon fylldes af tårar. —

Det var ju ingen brådska! — — Nej — det förstås . . .

Dessutom, förklarade Göran — var det lättare att få våning och tjänstefolk på våren. Midt i vintern kunde ingenting anskaffas. —

Åh — jo! — Frida hade just varit och sett på den allra sötaste lilla våning. Den var ledig nu. Ville Göran gå och bese den?

— Hur stor hyra? —

Bara 1,600 kronor — för sex rum. — Där fanns hiss och elektriskt ljus. Våningen var nydekorerad — åh! alldeles förtjusande! —

1,600 kronor!!! Och det inbillade sig Frida att de skulle få råd till? Det kunde rakt inte komma ifråga. De fingo naturligtvis nöja sig med ett par rum inne på en gård! — Trodde hon kanske att man kunde lefva anständigt i hufvudstaden på tio tusen om året? — Det var precis lagom att släpa sig fram på under idel umbäranden . . .

Umbäranden! Frida var alldeles häpen. — Uppvuxen som hon var i lyx

och öfverflöd hade hon intet begrepp om pängars värde. Hon blef förskrämd. Så illa var det väl ändå inte. Nog fanns det väl många af deras bekanta som inte hade mera än det att lefva på. Hennes kusin Ella Hvitmark t. ex., som gifte sig förra året med en officer vid Görans regemente. Hon hade ju rakt ingen förmögenhet... Nog var deras lilla hem trefligt ändå? — 10,000 kronor om året... det är ju mycket pängar! Göran skulle inte vara orolig. Det ginge nog ihop. Hon behöfde visst inte sy sina kläder hos Lundin. Nej — då! — Hon hade fått adress på en så bra liten sömmerska, som var fenomenalt billig. Göran skulle få se hur praktisk och duglig fulingen var...

Det felades bara detta... Jaså! — Hon tänkte uppträda klädd som en åkerskrämma till på köpet... Göran stirrade på henne som på en ny uppenbarelse. Att Frida var *ful* — *det* hade han gunås alltid sett. Nu

upptäckte han med vämjelse att hon tillika var *dum* . . .

Nog hade han ställt till det skönt för sig alltid! Hur skulle han nu bära sig åt för att få henne att förstå, att för tio tusen kronor om året kan en karl möjligen samtycka till att gifta sig med en vacker flicka — en flicka som han kan ha heder af — . . . Men med henne! Nej! Därtill fordrades allt litet extra ersättning.

Göran skrattade försmädligt.

Allt detta kunde han naturligtvis icke säga fulingen rent ut. Han var angelägen att alltid ta sig bra ut — till och med i Fridas ögon. Han önskade att hon skulle bevara honom i beundrande minne, äfven sedan han definitivt slängt bort henne ur sitt lif.

— — — — — — — — — — —

Det gick trögt med den saken. Fulingen lefde helt i sitt hjärtas stilla skönhetsvärld . . . hon uppfattade alldeles icke den obevekliga värklighetens vidrighet. Det tjänade ingenting till

att säga sårande saker till henne. Hon bara teg — och såg på honom... Göran tyckte Frida hade ett ovanligt otrefligt sätt att se på folk... Förgäfves sökte han göra henne ond. Han lyckades bara göra henne ledsen. Flickan hade ju inte en tillstymmelse till ambition... Det är bara en tarflig natur som kan taga emot oförtjänt smälek utan att opponera sig! Hon förtjänade då icke att bli finkänsligt bemött. Det vore rätt åt henne, om han kastade ringen åt henne utan vidare parlamentering, eftersom hon inte hade takt nog att förstå halfkväden visa.

Göran var själf häpen öfver sitt tålamod. —

Var Frida blind och döf? Förstod hon ingenting? — Jo — *något* förstod hon...

Hon förstod att han ej längre älskade henne som förr... men hon förstod ej att han aldrig gjort det.

Med ständigt växande ångest förnam fulingen hvar dag hur nya hotande

moln skockade sig på hennes himmel. Snart fanns det ej en enda liten blå flik kvar... Hvar kommo de från? — Det visste hon ej... Det var det som var det förfärliga.

Mellan henne och Göran fanns en osynlig klyfta — ett svalg, som vidgade sig för hvar dag. Hvarför? — Han var missnöjd med henne! Hvad hade hon då gjort? Hon ransakade i förtviflan sitt samvetes innersta gömmor. Hon fann intet. Hur skulle hon kunna bättra sig, när hon ej ens visste hvad det var som misshagat honom! Det var så oändligt hopplöst. Han ogillade allt... han anmärkte på intet... Kunde han då ej se att hon bjöd till att finna nåd för hans ögon? — Fullkomlig är ju ingen människa... Men hvem kan göra mer än sitt bästa?

Stackars fulingen! Hon hade påtagligen aldrig läst fabeln om lammet som hindrade vargen från att dricka...

Då hon blott letade efter fel hos sig själf — kunde hon naturligtvis ej

finna anledningen till deras brustna förhållande. Det föll henne aldrig in att det kunde vara Görans skuld. Han hade älskat henne . . . han gjorde det ej mer . . . hon hade på okändt vis förverkat hans kärlek, Huru? — Frida vred händerna i tårlös sorg.

Han hade älskat henne — en gång — ack! Det var nu längesedan — se — det var för henne en trosartikel, höjd öfver hvarje tvifvel — en visshet, orubblig som tron på ett lif efter detta.

Han hade älskat . . . Det var *detta* som gjorde hela hans handlingssätt så absolut oförklarligt. Men det var *detta* — som kom Frida att tåla allt och förlåta allt.

Han hade älskat henne . . . d. v. s. han hade skänkt henne lifvets största sällhet. Nu gaf han henne sorgens gåfva. Äfven den ville Frida taga emot ur hans hand. Han gaf . . . och han tog . . . Hon försökte tacka såväl för

fröjd som för smärta. Men, ack! — det var svårt. —

Ej en sekund föll det Frida in att Göran helt enkelt hade betraktat henne som en handelsvara. Till skymfen af en sådan misstanke var hon oförmögen. — Att nalkas en förtroendefull kvinna med kärlek på läpparne och svek i hjärtat — så usla kunde kanske andra män vara ... — Men inte *Han!* Det visste ju fulingen. —

I långa sömnlösa nätter låg hon vaken och grubblade. Förgäfves! Hon förstod ej på hvad vis hon förtjänat så mycken sorg.

Äfven Göran låg ofta vaken och funderade. Hur i Herrans namn skulle han bli af med Frida! Han hade gjort sitt bästa för att systematiskt mörda hennes kärlek. Den var så seglifvad — så man kunde rent af bli förtviflad! Det är rakt inte trefligt för en gentleman att tvingas att vara oartig mot en kvinna. Hvar dag blef han mer missnöjd med Frida. Tack vare henne var

han nu ett föremål för kamraternas speglosor.

De slogo vad med hvarandra: Skulle fulingen få Ehrenpool eller inte? — Nå? — Hvem håller tio buteljer champagne? A pari? Tack — du! — Så dum är ingen, min gosse lille! — Har ni inte hört att gubben Holm var nästan pank när han afsomnade? Värkligen? — Nu sjönko fulingens aktier med svindlande fart. Snart höll man tio mot ett att inte Ehrenpool skulle ta henne... Det är en styf karl! — Skål! Ehrenpool! — Och så hurrade de.

»Nå? — Hur skulle det bli?» — Men Ehrenpool svarade icke. Han smålog och såg öfverlägsen ut. Men när han gick hem från klubben den kvällen var han besluten att göra slut på eländet och det med det snaraste! —

Han hade haft nog med obehag för Fridas skull. En engels tålamod kunde tryta till sist. Göran var ingen engel. —

Då ovänlighet icke hjälpte, skulle han tillgripa »les grands moyens». Svartsjuka — det brukar ta skruf på alla kvinnor.

I dityrambiska ordalag började nu Göran prisa fulingens väninnor. Den ena var vacker — den andra var skön — den tredje var rent af bedårande . . .

Ja — det var grufligt söta flickor — det tyckte fulingen med.

Sjelf njöt Frida af allt hvad som var vackert — hvarför skulle ej Göran ha rätt att uppskatta kvinnlig skönhet — det härligaste Gud skapat? — Han var ju så ästetiskt anlagd! Hvarför skulle hon missunna honom ett så naturligt nöje som att beundra det som var beundransvärdt! Det gjorde hon visst inte.

Frida hade inga anlag för svartsjuka . . . Göran stönade. Hvad skulle han nu hitta på?

— — — — — — — — — — —

Julen kom. Han skickade Frida en jättespegel! Den piken kunde väl ej missförstås?

Frida blef alldeles förtjust åt sin spedel . . . »Den hänga vi i förmaket, — du — eller hur, Göran? —

Det var hopplöst!!!

Det föll aldrig Frida in att Göran önskade bli henne kvitt. I så fall skulle han naturligtvis kommit till henne öppet och ärligt och sagt henne sanningen — och bedt henne förlåta all sorg han vållat henne. —

Då hade han varit fri med ens! — Men se för att handla så, hade erfordrats fem minuters moraliskt mod . . . och Göran var en man.

Tiden gick. Nu hade Frida bara två servetter kvar. Då vore hela utstyrseln färdig.

Finissons-en!

En dag drog Göran upp sin plånbok och visade Frida porträttet af en varieté-diva. Nå? Hvad tycke Frida? Var hon inte stilig? —

Frida stirrade på kortet — — hvarför gick han och bar det på sig — det var underligt! — Nej — Frida kunde inte se något vackert på den kvinnan. Hon såg bara ofantligt djärf ut. »Så? Inte vacker!» — . . . Göran smålog . . . »Nåja — ansigtet är kanske inte så vackert, men — tout le reste . . .»

Det tog skruf. Frida blef krithvit, men hon svarade icke. Hon lutade sig öfver sitt arbete och försökte sy. Det gick inte. Händerna skälfde och det svartnade för ögonen på henne. Hon var rädd att brista i gråt så Göran skulle se det. Hon reste sig och gick hastigt ut.

Göran gick ett hvarf af och an och hvisslade sakta. Nu grämde hon sig därinne . . . stackars fulingen . . . Det gjorde honom riktigt ondt. Han hade köpt kortet på ditvägen, enkom för Fridas skull . . . han hade aldrig ens sett varieté-människan. Han hade lust att knacka på dörren och erkänna att det var ett dumt skämt? Nej — då

hade han ju bara pinat Frida i onödan! — Kuren var nödvändig. Göran suckade. Det måste ju ske!

Hvad skulle Frida göra? — Skulle hon kasta ringen till honom med en stolt åtbörd? Nej — det gjorde hon nog inte . . . Öfverösa honom med förebråelser? — Ännu mindre!

Göran började bli riktigt nyfiken. Hur skulle hon ta sig ut!

Han hade hört sägas att lidandet ibland är i stånd att adla de fulaste drag. Han undrade om sorgens gloria skulle kläda fulingen . . . Hvarför kom hon inte? Hon dröjde bra länge! Göran slog sig ned i en länstol framför brasan och väntade.

Medan han satt där stilla och stirrade in i glöden, dök plötsligt ett halfglömt barndomsminne upp i hans själ.

Han såg sig sitta ensam i en liten roddbåt på Mälaren en vacker sommarafton. Han var en tioårspojke och i botten på båten låg en gråspräcklig

katt. Det var ett ovanligt fult djur — ett riktigt vedervärdigt litet kräk . . . Redan på den tiden utmärkte sig Göran för ett ovanligt utveckladt skönhetssinne. Kattens fulhet hade upprört honom på det lifligaste. Det var ett misstag af den gode guden att ha skapat ett så vidrigt ting! — Göran kände sig manad att taga itu med saken: Katten skulle dränkas!

Han rodde en god bit ut från land; så grep han den erbarmligt jamande tingesten i nackskinnet och slungade ut den i vattnet. Det var naturligtvis hans mening att göra katten en tjänst, genom att befria honom från de lifslånga förödmjukelser — som äro fulhetens arfvedel. — Men det dumma djuret förstod inte hans välvilja. I stället för att drunkna med resignerad värdighet, började kattkräket att simma mot land. Då blef Göran ond. Han försökte dänga till den med åran, men det gick inte. Han höll på att stjälpa båten istället. I fullt raseri rodde han

efter — och när det dödströtta djuret flämtande kröp i land, fick han fatt i det igen.

Då slickade katten hans hand . . . en stum bön om förskoning.

Hu! så vedervärdigt! Kräket hade då rakt ingen ambition. Göran rodde ut igen — längre bort. Katten såg så utmattad ut med det våta skinnet klibbande fast vid de magra refbenen, — den kunde nog ej ha kraft att simma i land en gång till! För säkerhets skull tog Göran upp sin näsduk och band hårdt till framtassarne. Så reste han sig upp med blixtrande ögon i det stolta medvetandet af gryende mannakraft. Han hade förmågan att pina ett svagare väsen . . . han var Skapelsens Herre! —

Med en nobel gest slungade han katten långt ut i sjön.

Plums!

Den sjönk likt en sten. En liten krusning på vågen och det fanns ett lidande väsen mindre på jorden.

Nu borde Göran ha kännt sig stolt och glad öfver sin bragd. Men det gjorde han inte märkvärdigt nog. Nu önskade han riktigt innerligt att se det jämmerliga hufvudet sticka upp igen . . . Han skulle plocka upp kattkräket i båten och låta det vara i fred, eftersom det icke tycktes begripa att för de vanlottade är döden lifvets skönaste gåfva . . .

Men katten var och förblef borta. Göran blef riktig ledsen. Det var värkligen ett dumt påhitt. Stackars kisse! Han hade ju inte gjort Göran något ondt. Han rådde inte för att han var vidrig . . . Ja — nu kunde det inte hjälpas. — Men det var fånigt gjort. — — — Ja! Så var det också en af Görans bättre näsdukar . . .

— — — — — — — — — — —

Göran spratt till. Dörren öppnades. Där kom fulingen.

Hvar fanns sorgens gloria?

Frida var svullen af gråt — hon påminde om den halfdränkta katten . . .

Göran kände sig djupt besviken. Frida var icke tragisk. Hon var grotesk.

Hans varma medkänsla försvann. Han låtsade icke se henne utan fortsatte att stirra in i elden.

Det blef en lång tystnad.

Till lifvets slut skulle Frida minnas den kvällen: de bittra upptäckternas kväll . . .

Göran var icke felfri längre.

Han hade handlat illa. O! hvad hon led. Fanns det då inga förmildrande omständigheter? Hon letade förtvifladt och fann inga. Hvar skulle hon finna något hvarmed hon kunde dölja sin afguds nakenhet?

Hvarför hade han rifvit bindeln från hennes ögon! Hon ville ej se. Lifvet är blott uthärdbart så länge man blundar . . .

Hvad skulle hon taga sig till nu — när hon ogillade Göran! Det blef så svårt att be om förlåtelse, när det var *han* som hade orätt . . .

Tystnaden blef olidlig. Göran reste sig för att gå.

I afskedets stund såg fulingen på honom med sina förgråtna ögon . . . ur hennes beklämda hjerta trängde fram två ord . . . »Stackars du!» —

Hu! Det var precis som när katten slickade hans hand. Han erfor en rysning af vedervilja. Göran förstod ej att i Fridas själ vreden öfver att *hon* blifvit så behandlad — helt dött bort i sorgen öfver att *han* kunnat handla så . . .

Han erfor för henne det våldsamma förakt, som den kvinna förtjänar, hvilken i sin kärlek finner kraft att förlåta — det oförlåtliga . . .

Så skildes de två.

Nu satt Frida ensam i den lilla salongen, der hon tillbragt så många glada, sorgfria timmar. Hon satt ensam och hennes hjerta var tungt.

Det ringde på tamburdörren. Hon ville ej taga emot besök. Men — det

var för sent: hennes kusin, Ella Hvitmark stod redan på tröskeln.

Så roligt att Frida var hemma! — och ensam! — Nu kunde de få språkas vid . . .

Hur stod det till med Frida nu för tiden? De hade ej träffats på flera veckor. Frida såg krasslig ut — ja — riktigt skral! — Var hon sjuk?

Visst inte. Hon hade bara litet hufvudvärk i kväll.

Så? Ja — det kunde man se. Hennes ögon voro så matta! Det såg nästan ut som hade hon gråtit . . .

Frida rodnade . . . Det var ju litet tomt nu i hemmet sedan hennes far var död. Hon kände sig ledsen ibland.

Det var ju så naturligt. — Nå! När skulle bröllopet bli? —

Bröllopet! Frida stammade . . . Det — det var inte bestämdt ännu.

Inte bestämdt! (Ellas röst blef skarp). Det var märkvärdigt! Hvad väntade de på!

Det var ganska svårt att förklara . . Fridas uppgifter blefvo sväfvande. Hon våndades. — Hvarför skulle Ella komma och plåga henne — just i kväll. Hon var så trött . . .

Nu brast det lös. Ella kunde inte uthärda att höra sådana dumheter. Voro ej papperen klara? Sådant nonsens! — Det var bara omsvep . . . Kunde inte Frida se att Göran bara dref gäck med henne. Hon gjorde sig till ett åtlöje i hela staden. — Ja — det var riktigt genant för Ella, som var släkt med henne . . . Göran hade skrutit med att han inte kunde bli kvitt fulingen, emedan hon var så kär i honom . . . Det är nedrigt af en karl att bära sig åt så mot en flicka. Han var en dålig människa. Frida kunde vara glad att hon slapp honom. Ella hade kommit dit enkom för att be henne för guds skull slå upp *genast!* — Det gick inte an . . . Frida måste slå upp, om hon hade en gnista af värdighet kvar!

— — — — — — — — — — —

Frida var mållös. Hur kunde människorna vara så elaka?

— — — — — — — — — — —

Elaka? Jo — det var tacken därför att Ella skyndat dit, af tillgifvenhet för Frida. Hon hade varit bortbjuden men skickat återbud — för Fridas skull. Det var ju nödvändigt att hon finge veta att på klubben kvällen förut — så hade de tagit henne till driftkucku! Ellas man hade berättat henne alltihop. Göran var den förste att göra narr af henne. Han hade friat till henne för pängarnas skull — han hade aldrig brytt sig om henne — och nu önskade han bli henne kvitt.

— — — — — — — — — — —

Fridas milda ögon blixtrade af vrede! Det var en infami! Hon skulle vara förrådd, förnekad och begabbad, af honom som Gud skänkt henne till stöd och värn i lifvet? Omöjligt! Det var ej sannt! — Hur vågade Ella tala så om Fridas fästman!

— — — — — — — — — — —

Nej det var för starkt! Frida trodde henne inte! Men där fanns vittnen! Hvad intresse kunde för resten Ella ha af att lägga sig i Fridas affärer! Det var hennes plikt som släkting att ingripa... — Ja — nu hade hon sagt hvad hon hade att säga! — Nu tvådde hon sina händer. Det var henne ofattligt att Frida icke skickade ringen tillbaka — genast hon fick spegeln...

Spegeln! — Frida stirrade på henne.

Ja — spegeln! Hade Göran kanske inte gett henne en spegel till julklapp? Behöfdes det något bättre bevis. Det var den allra oförsyntaste drift...

Spegeln... Ja, visst — — Där stod den — — Det var då sannt — — o! Gud!

— — — — — — — — — — —

Af hvad som timade sedermera hade Frida ingen förnimmelse. Ella måste sakta ha gått sin väg. Frida märkte det icke. Ljudet af dörrar som öppnades och stängdes nådde svagt hennes öra.

Så blef allt tyst.

Hvad hade händt? — Någon katastrof hade inträffat — men hvad? Frida visste inte. Hon var alldeles bedöfvad. Hade huset rasat ned och krossat henne under dess spillror. Förmodligen. Ungefär så kändes det. Kanske hon var död? Ja visst! — Hon var naturligtvis död — det var ju omöjligt annat. Hon hade ju tydligt kännt hur ett svärd gick genom hennes själ och skar af tråden som förenar ande och kropp . . Barmhärtige Gud, hvad det gjorde ondt . . . Men det gick ju så fort öfver . . . Frida smålog . . . Nu kändes det så skönt. Hon slöt ögonen och satt alldeles stilla. Hon njöt af att vara död. Lifvet var redan så långt borta . . . Hvad tjänade det till att gräma sig så mycket? Tillvaron var ju så kort . . .

— — — — — — — — — — —

Fröken! Fröken! Fröken! — skrek en gäll röst tätt intill henne. Frida spratt till förskräckt.

»Det är telefonbud från sömmerskan. Fröken kan inte få profva i morgon.»

Frida stirrade på husan. Det var ju Kristin! — Det var högst egendomligt. Hon såg sig ikring i rummet. Der stod soffan . . . och divansbordet . . . och skåpet . . . allting precis som vanligt. Det var ju samma rum som hon bodde i när hon lefde . . . Hur kom det sig? Då fylldes Fridas själ af ångest. Var hon då inte död? — Hon nöp sig hårdt i ena armen. Det gjorde ondt. Då förstod fulingen med fasa att hon lefde ännu.

— — — — — — — — — — —

Frida sprang upp. Det var omöjligt att sitta stilla. Hon blefve tokig. Hon började gå af och an likt en fånge i sin cell. Det var som kretsade gamar kring henne i luften, färdiga att slå ner. Hvart kunde hon fly de olidliga minnenas skara?

Det var ej sin sköflade framtid hon sörjde. Morgondagens fröjd och ve stå i Guds hand. Mänskorna måste

finna sig i att förhoppningar gäckas. Framtiden tillhör oss icke. Men det förflutna . . . det borde vara vår egendom! Döda fröjder, genomkämpade strider, försvunnen lycka — se — allt detta är *vårt*. Den fattigaste och eländigaste varelse som jorden bär äger minnenas rikedom. O! man bör ej stjäla från en människa hennes minnen . . — ej rifva upp andras grafvar och säga:

Hvad du älskat — det var styggelse . . . hvad du trott på — det var svek . . . hvad du hoppats — det var gyckel . . . Om du gråter, — då skall världen le åt dig — ty det förflutna du trodde dig äga — det var ej ditt. Du toka! Du har ej rätt att gråta: Du har aldrig *haft* något förflutet! Det var narrspel alltihop.

Så bör man ej tala till en människa, ty när natten är mörk, är det skönt att minnas den sol som gick ned.

— — — — — — — — — — —

Nej — Frida ville ej tänka . . . Hon skulle försöka räkna i stället.

Ett, två — tre — fyra . . . O! Göran — Göran . . . fem, sex, sju . . . hvarför gjorde du mig detta . . . åtta, nio . . .

Nej — det tjänade ingenting till. Tankarne kommo åter.

Nåväl — så frossa då, gamar! — Hvarför värja sig? Människan flyr icke en timme som måste genomlefvas.

Sedan komma andra timmar — kanske dagar, veckor, månader och år . . . men de bli mindre svåra att uthärda. Det är tryggt att se framtiden till mötes, när man har full visshet om att hvad än det okända kan bära i sitt sköte, måste dock kommande kval blekna bredvid de flydda.

— — — — — — — — — — —

Frida stirrade på sin hand. Där blänkte ringen, — ringen som har hvarken början eller slut — evighetens symbol! — Görans ring . . . Hvarför satt den där? Symbolen af lifslång kärlek och tro. Den var ej på sin plats

Hon hade ej råd att köpa allt detta. Göran kräfde den åter. Det var hans rätt: hon hade fått kärlek och tro på kredit och nu kunde hon inte betala . . .

Frida gick fram till skrifbordet. Ringen skulle skickas tillbaka. Borde hon skrifva något? Hvad? Nej — hon kunde icke. Hon hade intet att säga Göran.

Hon drog ringen af fingret, vecklade in den i papper, lade in den i ett kuvert och så skref hon därpå för sista gången Görans älskade namn.

— — — — — — — — — — —

Nu skulle hon göra något nyttigt. Arbete är en så god sak. Hon satte fingerborgen på sig. Hon skulle försöka sy litet.

G. F. E.

Der stirrade bokstäfverna halfsydda emot henne. De slingrade grinande i hvarandra . . . i hånfull förening. Det var den elfte servetten. De andra voro alla färdiga. Hon hade varit så flitig.

Hon drog långsamt af fingerborgen liksom hon nyss drog af ringen.

Nu skulle allt sprättas upp.

Klipp! Klipp! Klipp!

Nej — det gick inte . . . Det gjorde för ondt. Aldrig skulle fulingen orka sprätta upp hela märket. Det var sin egen lifstråd hon satt och klippte på. För hvarje styng, som hon sytt på deras gemensamma namn, hade hon ju virat in i tråden ett älskande hjärtas ljusa vårdrömmar . . . När den sortens märken skola sprättas bort ur ett lif — då lämnas det ärr kvar.

— — — — — — — — — — —

Hon reste sig trött och gick fram till skåpet, där utstyrseln låg i sirliga högar. Det doftade skönt af iris och lavendel, men Frida tyckte att det slog liklukt emot henne . . . högar af lik lågo där — liken af döda förhoppningar.

Bort skulle de — bort! Allt hvad som dött måste begrafvas — annars skulle ej de lefvande kunna andas.

— — — — — — — — — — —

Nu var skåpet tomt. Der fanns intet kvar. Det var tomt och öde som Fridas lif.

Hviken hemsk begrafning!

Frida hade sett sin far vigas till den eviga hvilan. De hade skilts i kärlek. Han var död, men han lefde kvar i hennes minne. Han var borta, men han stod henne nära ändå. De två skulle en dag återse hvarandra. Tröstefulla tanke! —

Men Göran! — Han lefde . . . Blott för henne var han död. Hvad som skilde dem åt — det var ej Guds vilja — det var hans egen!

Sådant är tungt att bära.

Det är tungt att sörja en lefvande som död. Då finnes intet hopp om återförening kvar, vare sig i detta lifvet eller i det nästa.

Fridas själ fylldes af ångest.

Skulle Gud kunna förlåta Göran? —

Att förneka det bästa inom sig — att själf utskratta den renaste känsla hvaraf ens själ är mäktig — är icke

detta den synd mot den Helige Ande om hvilket det står skrifvet att den ej kan förlåtas?

Lifvet ut ville hon bedja för honom — den arme — den oändligt beklagansvärde. Hon ville kämpa med Gud om hans själ.

Ack! Han förstod icke hvad han gjort! Helt säkert måste det vara så. Han hade ej mäktat pejla djupet af det hjärta han försmådde — han hade blott sett bristen på jordisk fägring . . . Ja! Ja! Det fanns en ursäkt för honom: hon var ju så ful. Frida fann tröst i den tanken. Hon gick fram till spegeln — hans gåfva — tog en lampa i handen och började kritiskt att syna sig själf. Vid hvarje oskönt drag lät hon blicken dröja kvar med obarmhärtigt ogillande. Hon skulle önskat sig vara ett föremål af sällsynt vidrighet. Hvar brist hon kunde leta fram hos sig själf, blef ju en ursäkt för Göran.

Hade han sett henne så — stå där stilla med lampan i handen, — då

hade kanske äfven han lärt sig förstå ödmjukhetens storhet och lidandets majestät.

Men det stod ej skrifvet i stjärnorna att så skulle ske.

Kanske försynen ville spara fulingen en själens mesallians.

— — — — — — — — — — —

Göran sof illa den natten. Han hade en ohygglig dröm.

Ånyo satt han i en båt på Mälaren, men det var ej längre katten han hade med sig. Det var Frida. Hon tyngde ned båten för honom — alldeles olidligt. Stranden var långt — långt borta. Han orkade inte ro henne dit. Det var obelefvadt af henne att ej hoppa öfverbord den sekund som han fått nog af hennes sällskap. Det begrep hon inte. Där satt hon, helt ogeneradt och trifdes i båten — gassade sig midt i solskenet! — Hon tog upp plats i hans båt och ville ha en stråle med af den sol som skapats enkom för honom.

Hon vägrade att kasta sig ned i det kalla, svarta djupet. Det var upprörande!

Genom denna pinsamma trilskhet hade han råkat in i en högst obehaglig situation. — Hvad skulle han nu taga sig till? Han rodde otåligt några årtag. Båten kom ej ur fläcken, Frida tryckte ned den som en blyklump.

Ett sista försök! Han ville vädja till hennes hjärta: — Smekande ömt klingade Görans stämma:

»Kära lilla Frida! Gör detta för min skull! Visa nu att du håller af mig! Vet du ej att kvinnan bör gladt gå i döden för den man, som hon älskar? Gör det nu! Jag önskar bli ensam i båten — det vore så ofantligt trefligt! Vattnet är nog inte så kallt som du tror. Du skall få se att det blir riktigt behagligt. Seså! Var nu snäll! — Min egen rara fuling — hoppa nu! Skänk mig möjlighet att bevara ditt minne i tacksam hågkomst. — Nej! Se inte bedjande på mig. Det tjänar

ingenting till. Jag tittar bort. Seså! — Ä' vi färdiga nu? — Ett, tu, tre. Nu hoppar fulingen! —»

Plums . . .

Göran var ensam i båten. Han drog en omätlig suck af lättnad. Det var härligt att vara ensam. Nu skulle han ro i land. Lefve landbacken!

Den som skulle betänka sig två gånger innan han rodde ut en gång till — det var Göran Ehrenpool. För gråspräckliga kattor och fula flickor — bevare oss — o! milde Herre gud . . .

Tyst!

Hvad var detta? — Göran tyckte han såg ett föremål sticka upp öfver vattenytan . . . Nej — det var ingenting. Den här dumma historien hade gjort honom nervös . . .

Nu igen!

Jo — nu såg han alldeles tydligt — Fridas hufvud dök upp öfver vattenbrynet. Katten hade haft takt nog, att göra sig definitivt osynlig. Det var likt Frida att till och med efter döden

vara ogrannlaga. Kunde hon inte förstå att det var honom vidrigt att se hennes brustna ögon stirra på sig? —

Han rodde fortare. Hufvudet sam efter. Det var gräsligt. Göran kände kallsvetten strömma utefter ryggraden! — Detta var värre än att ha Frida i båten. Skulle han aldrig få ro? Skulle hon följa honom i kölen lifvet ut . . .

Då ville han hällre plocka upp henne igen i båten. Men det gick inte häller. Frida vek undan . . . Göran kunde aldrig nå henne mer. Det var för sent.

Med ett skri af fasa — vaknade Göran! — Det ringde på tamburdörren. Det var posten som kom.

Ett bref från Frida — ett tungt föremål däri — det var ringen. — Du gode Gud . . .

Han var då *fri!*

Han upprepade ordet »*fri*». Det klingade glädjelöst, friheten hade kostat så mycket . . . den var nästan för dyrköpt.

Han hade förlorat en vän — en vän, sådan som det är godt att hafva, när det börjar skymma och lifvets kväll nalkas. Det var svårt att skiljas från fulingen nu — svårare än han anat. Han hade anförtrott henne sina planer, hon hade delat hans förhoppningar, — hon hade grämt sig öfver hans sorger och njutit af hans glädje . . .

Och nu var allt detta slut!

Göran suckade.

Ödet var bra grymt! Hvarför hade han ej kunnat erhålla fulingens själ i Venus de Milos kropp och ett par millioner i hemgift . . . Se! Det hade blifvit en lämplig fru Ehrenpool! — Då hade Göran kunnat riskera att utan blygsel kännas vid sin brud inför Gud och människor — och världen skulle ha sett att han erhållit full valuta för sin egen person!

Möjligheten att nöja sig med mindre än *allt* — existerade icke för Göran.

Han måste se upp — för att kunna älska — och han stod så högt att han aldrig lyckats träffa sin jemlike. Han hade aldrig i en person funnit samlad all fullkomlighet. Det var skada! — Ty då — skulle äfven han kunnat hängifva sig i beundrande kärlek.

Nu däremot — då han ej fick *allt* — gaf han *intet* i utbyte — och tyckte att det var väl mycket...

Det finns andra naturer, som ej räkna efter hvad de få, — men som när de gett allt, tycka att det var bra litet...

De äga förmåga till förbarmande kärlek — och de stå så lågt att de utan svårighet finna millioner likar, — ofullkomliga varelser, som de själfva, hvilka de förmå älska trots deras brister.

Men de äro plebejer, förstås.

Göran var aristokrat. Han grämde sig uppriktigt öfver att Frida stod så långt under honom att han ej kunde sänka sig ned till henne.

Stackars fulingen! Hvad skulle det bli af henne nu? Det vållade honom

ett ofantligt bekymmer. Nu stod han själf välbehållen på landbacken och önskade af innersta hjärta att någon välvillig samarit skulle fiska upp hans lilla Frida så att hon inte behöfde förgås . . .

Hon var ju så innerligt god! — Han mindes plötsligt tusen små rörande drag. Hon hade ofantliga förtjänster. Visst unnade han den rara flickan att få en bra man . . . fast det tyvärr ej kunde bli en så stilig karl som han själf!

Frida var ju icke utfattig . . . så *omöjligt* vore det ju inte! — Göran började fundera. I sitt hjärtas godhet blef han rent bekymrad när han bland sina bekanta icke förmådde leta ut någon lämplig efterträdare. Stackars fulingen! Han höll så hjärtligt af henne! — Han önskade henne all lifvets lycka, blott han själf slapp bidraga därtill med annat än platoniska välgångsönskningar. I glädjen att han själf ej behöfde gifta sig med henne, var han

villig att rekommendera sin f. d. fästmö på det varmaste.

Det förtjänade värkligen fulingen . . .

Eller hur?

— — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — —

Ja — nu vet ni hvad »*han* sa'» — och hvad »*hon* sa'» (eller — rättare sagdt, — *inte* sa') . . . Nå! Men folket då?

Folket ryckte på axlarne och sa' just ingenting häller. Det var en grufligt banal historia! Man pratade några dar om Göran och Frida — och så pratade man om någonting annat, som var litet mera rafflande.

Det föll ingen människa in att bli indignerad. Man orkar inte med det nu för tiden. Skulle man bli upprörd öfver allt som är upprörande, — då skulle i sanning ej lifvet räcka till.

Hade ett brott blifvit begånget?

Nej!

Det står visserligen skrifvet: »Du skall icke dräpa!» Men något mord

hade Göran ju icke på sitt samvete. Fulingen hade blott blifvit bestulen på allt det som gör lifvet värdt att lefva. Sjelfva lifsgnistan hade hon ju fått behålla...

Nå då så...

Finns det kanske någon lagparagraf som hindrar en karl från att roa sig med att martera gråspräckliga kattor och fula flickor? Nej, det finns det inte.

Men — om Frida inte var belåten — då kunde hon ju vända sig till Djurskyddsföreningen... proponerade ett kvickhufvud.

Fy! Det var hjärtlöst sagdt!

Det var ju synd om fulingen. Visserligen...

Men hvarför skulle hon också vara oförsiktig nog att älska... Det var hennes eget fel!

»Hon var gjord att offras»... sig själf till straff och andra dumma flickor till varnagel.

Hvarför envisas kvinnorna också att vara sådana rörande, tillbedjansvärda, sublima små idioter... (Ursäkta!!!)

Hvarför älska de mannen . . . d. v. s. ett väsen, hvars ingredienser äro 90 % egoism och 10% varierande beståndsdelar.

Hvarför förslösa de på honom en kvalitet af kärlek, som han är alldeles oförmögen att använda, uppskatta, eller ens förstå . . . Deri ligger det enorma misstaget!

När skola väl kvinnorna lära sig det bruk, som man *icke* skall göra af pärlor . . .?

Hur många hekatomber af frivilliga kvinnliga martyrer skall det ännu behöfvas genom seklernas lopp till dess att de inse att man ej kan skörda fikon på tistlar? Är detta tistelns fel? Visst icke! Hvarför inte låta honom frodas i fred? Det är orimligt att begära att han i strid med naturens lagar skall vara istånd att producera fi on . . . Sedan Gud skapade världen har tisteln varit tistel — och mannen . . . egoist.

Très-bien!

Det fatala — är att alla fruntimmer skola vara så begifna på fil on . . .

Tisteln rår icke för om de rifva sig blodiga på honom. Hvarför vägra de att inhämta elementär kunskap i naturlära?

— — — — — — — — — — —

Fulingen fick stå sitt kast!

»Skilda falla ödets lotter . . .»

Vekhjärtade små stackare, som hon, äro skapade enkom för att trampas till makadam. Ty de sakna förmåga att kräla undan för de starka som tåga fram, obekymrade om hvad de krossa.

En öfverlägsen natur — som Göran däremot — är danad för att med högburen panna vandra segersäll från vaggan till grafven . . .

Och därefter . . .?

Ja — hvad som timar därefter . . . se . . . det förmäler icke historien.

Pris: 1.50.

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET, LUND
15000 401004851